

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2018/2019**

HISTORIA

KURATORIUM OŚWIATY
w Katowicach

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 16 stron (zadania 1-24).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i podkreśl ją **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. **Zadania np. z luką, na dobieranie, typu – prawda/fałsz, wymagające uzupełnienia podpisu lub innego typu wykonaj zgodnie z poleceniem.**
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsca opatrzonego napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIWA

--	--	--	--

Stopień: rejonowy

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	1	4	2	3	4	1	2	3	2	3	1	3	3	1	1	3	3	2	4	4	2	3	2	3	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																									

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego stopnia: 51

Podpisy członków komisji :

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –
3. Członek komisji sprawdzający pracę –

Zadanie 1. (1p.)

Uporządkuj chronologicznie podanych w tabeli władców. Wpisz w tabeli cyfrę 1 – obok władcy chronologicznie pierwszego, 2 – drugiego, 3 – trzeciego, zaś 4 – czwartego.

	Władca	Cyfra
A	Zygmunt I Stary	
B	Aleksander Jagiellończyk	
C	Jan Olbracht	
D	Zygmunt August	

Zadanie 2. (4p.)

Na podstawie tekstu oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

Niebawem zewsząd przybieżeli tubylcy. Aby pozyskać ich przyjaźń, kazałem rozdać niektórym czapeczki kolorowe oraz naszyjniki szklane, z czego wielką radość mieli i przywiązali się do nas nad podziw. [Jest] to ludność bardzo uboga i pozbawiona wszystkiego. Chodzą zupełnie nago, tak jak matka na świat ich wydała, zarówno mężczyźni, jak kobiety. Broni nie mają i nie wiedzą, co to jest, gdyż kiedy pokazałem im miecz, niewiedza ich była taka, że chwyтали je za ostrza i pocięli sobie palec. Żelaza nie posiadają. Ich strzały są bez żelaznych ostrzy, niekiedy osadzają na ich końcu ości rybne, a czasem inne przedmioty twarde. Można by z nich zrobić doskonałych robotników, są inteligentni, widzę bowiem, że powtarzają od razu wszystko, co się im mówi.

Na podstawie: Wczoraj i dziś. Nowa Era

- A. Podaj **imię i nazwisko podróżnika**, który w 1492 r. opisał w powyższym tekście mieszkańców odkrytego przez siebie lądu.

.....

- B. Napisz **nazwę kontynentu**, do którego dotarł wymieniony powyżej podróżnik.

.....

- C. Czy podkreślone w tekście stwierdzenie, znalazło potwierdzenie w rzeczywistości?
Wybierz i podkreśl poprawną odpowiedź oraz uzasadnij swój wybór:

TAK NIE

Uzasadnienie:.....

.....

.....

Zadanie 3. (2p.)

Na podstawie zamieszczonego tekstu oraz wiedzy własnej, napisz nazwę praktyki stosowanej w kościele katolickim, a skrytykowanej przez Marcina Lutra w jego *Tezach* w 1517 r. Jaki był skutek ogłoszenia zacytowanych tez?

21. *Mylą się przeto kaznodzieje odpustowi twierdząc, że przez odpust papieski człowiek staje się wolny od wszelkiej kary i zbawiony.*

27. *Ludzkie brednie opowiadają ci, którzy głoszą, że gdy grosz w skrzynce zabrzęczy, dusza z czyśćca uleci.*

32. *Ci, którzy sądzą, iż mogą zapewnić sobie zbawienie przez listy odpustowe, będą wiecznie potępieni wraz z mistrzami swymi.*

36. *Każdy chrześcijanin, prawdziwie żałujący za swoje grzechy, ma i bez listu odpustowego zupełne odpuszczenie męki i winy.*

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 126.

A. Skrytykowana praktyka -

B. Skutek wystąpienia Marcina Lutra -

Zadanie 4. (3p.)

W tekstach zamieszczono biogramy XV i XVI-wiecznych odkrywców i konkwistadorów. Wybierz odpowiednie postacie spośród poniżej podanych i wpisz w odpowiadające im miejsca w tabeli.

Francisco Pizarro, Vasco da Gama, Ferdynand Magellan, Herman Cortez

	Opis postaci	Imię i nazwisko żeglarza
A	Hiszpański konkwistador. Współpracownik i towarzysz wypraw Vasco de Balboa. W 1532 r. dotarł do Ekwadoru, a w 1533 roku zdobył inkaską stolicę w Cuzco.	
B	Wypłynął na czele pięciu okrętów. Tylko jeden z nich powrócił z wyprawy. Choć był Portugalczykiem, pływał w służbie króla Hiszpanii. Poniósł śmierć z rąk tubylców na Filipinach.	
C	Portugalski żeglarz, który wyruszył w 1497 r. szlakiem Bartolomeo Diaza, by w kolejnym roku dotrzeć do Indii.	

Zadanie 5. (4p.)

Na podstawie zamieszczone ilustracji oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

Na podstawie: Wczoraj i dziś. Nowa Era

- A. Napisz datę roczną przedstawionego na obrazie wydarzenia:
- B. Podaj imię i nazwisko postaci klęczącej w centralnej części obrazu, która została wskazana strzałką:
- C. Podaj nazwę wydarzenia, które zostało przedstawione na obrazie.
.....
- D. Podaj imię i przydomek polskiego króla, który zasiadał wtedy na tronie.
.....

Zadanie 6. (1p.)

Uporządkuj chronologicznie podane w tabeli wydarzenia. Wpisz w tabeli cyfrę 1 – obok chronologicznie pierwszego wydarzenia, 2 – drugiego, 3 – trzeciego, zaś 4 – czwartego.

	Wydarzenie	Cyfra
A	Drugi rozbiór Polski.	
B	Uchwalenie Konstytucji 3 maja.	
C	Powstanie Szkoły Rycerskiej w Warszawie..	
D	Koronacja Stanisława Augusta Poniatowskiego.	

Zadanie 7. (2p.)

Na podstawie ilustracji oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

- A. Wskaż dwie ilustracje, które przedstawiają budowle w stylu renesansowym i wpisz odpowiadające ilustracjom numery poniżej.

Styl renesansowy- numery ilustracji:;

- B. Podaj nazwę jednego, charakterystycznego dla stylu renesansowego elementu, który występuje na ilustracjach.

Element stylu renesansowego:

1.

2.

3.

4.

Zadanie 8. (3p.)

Po zapoznaniu się z mapą napisz, które ze zdań w tabelce zawierają informację prawdziwą, a które fałszywą. W odpowiednim miejscu wpisz słowo prawda lub fałsz.

<http://wlaczpolske.pl> (dostęp: 22.11.2018r.)

		Prawda/ Fałsz
A	Mapa przedstawia Rzeczpospolitą w czasach ostatnich Jagiellonów.	
B	Na mapie zaznaczono miejsce podpisania unii polsko –litewskiej.	
C	Prusy Królewskie i Prusy Książęce to dwie nazwy tego samego terytorium.	

Zadanie 9. (2p.)

Na podstawie źródeł i wiedzy własnej wykonaj polecenia.

Źródło A.

Na podstawie: *Podróże w czasie*. Wydawnictwo GWO

Źródło B.

Polska prowadzi handel nie tylko z sąsiadami, lecz i z odleglejszymi krajami [...]. Cały prawie handel skupiony jest w [...], porcie nad Morzem Bałtyckim, należącym do króla polskiego. W sierpniu odbywa się tu wielki jarmark św. Dominika [...] i wtedy do portu zawija przeszło 400 okrętów naładowanych winem francuskim i hiszpańskim, jedwabiem, oliwą, cytrynami, konfiturami hiszpańskimi, korzeniami portugalskimi, cyną i suknem angielskim. Zastają w [...] magazyny pełne pszenicy, żyta i innego zboża, lnu, konopi, wosku, miodu, potażu, drzewa do budowy, solonej wołowiny [...], którymi kupcy rozładowane swoje okręty na powrót ładują [...] Zboże zaś i inne płody spławiają [szlachta polska] do [...] na wiosnę i sprzedają [...] kupcom [...], którzy składają je w swoich magazynach na następny jarmark, a że oni sami tylko mogą prowadzić ten handel, są niezmiernie bogaci i nie masz miasta, z którego by król polski mógł mieć więcej pieniędzy [...].

korzenie – tu: przyprawy np. cynamon, imbir, wanilia, pieprz
potaż – substancja pochodząca ze spalania drewna, służyła do wyrobu m.in. mydła i szkła

T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach – nie tylko pisanych dla liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum. Starożytność i średniowiecze I*, Toruń 2004, s. 182.

A. Podaj nazwę miasta, które zostało przedstawione na ilustracji a zarazem opisane w tekście:

B. Odwołując się do tekstu, uzasadnij słuszność twierdzenia, że Polska była w XVI w. nazywana spichlerzem Europy :

.....
.....

Zadanie 10. (3p.)

Na podstawie tabeli oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

Dzielnica	Powierzchnia tyś.km ²	Liczba mieszkańców w milionach w roku:			
		1578	1650	1660	1790
Wielkopolska	57,9	1,2	1,5	1,0	1,3
Małopolska	55,9	1,2	1,6	1,4	2,0
Mazowsze	31,8	0,8	0,8	0,5	0,8

T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach – nie tylko pisanych dla liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum. Czasy nowożytne 2*, Toruń 2004, s. 116.

A. Podaj rok, w którym nastąpił spadek liczby ludności we wszystkich trzech wymienionych w tabeli dzielnicach:

B. Napisz, jaki był powód spadku liczby mieszkańców w tym okresie:

.....
.....

C. Dokończ zadanie, podkreślając poprawną odpowiedź:

Gdy w 1578 r. liczba mieszkańców we wszystkich trzech dzielnicach była do siebie najbardziej zbliżona, na tronie polskim zasiadał

1. Stefan Batory
2. Zygmunt III Waza
3. Jan III Sobieski
4. Stanisław August Poniatowski

Zadanie 11. (1p.)

Na podstawie lektury *Rezydencje jaśnie oświeconych* Michała Kopczyńskiego odpowiedz, która z rezydencji magnackich została opisana w poniższym tekście. Poprawną odpowiedź podkreśl, wybierając spośród czterech zaproponowanych.

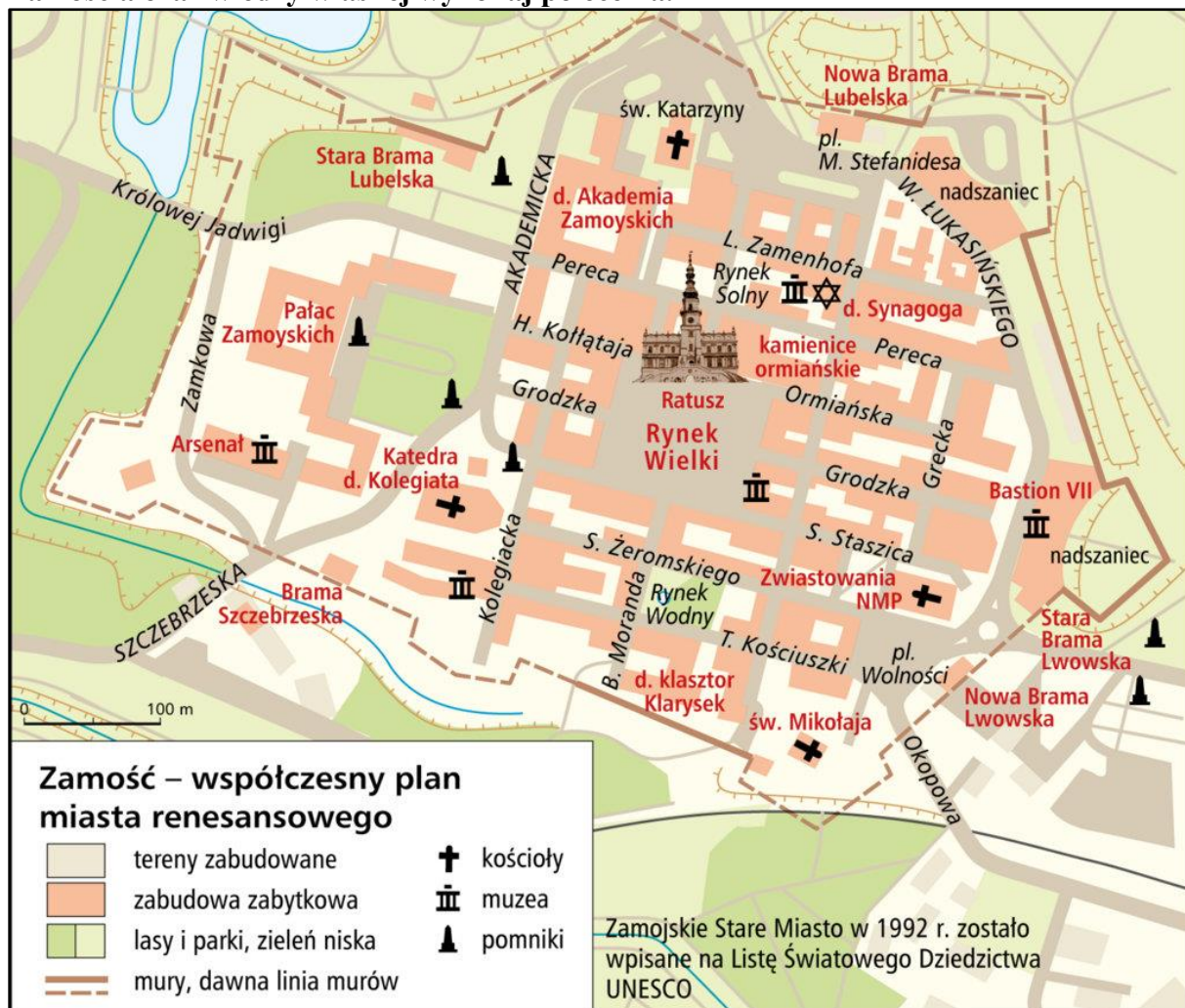
Zamek [...], jest najbardziej wyrafinowaną ze wszystkich staropolskich rezydencji prywatnych. Zaskoczeniu gościa służyć miało przeprucie tylu okien, ile dni w roku, urządzenie tylu komnat, ile w roku tygodni, tylu sal – ilu miesięcy, i tylu baszt – ile ma rok kwartałów. Największym jednak zaskoczeniem miało być wielkie akwarium umieszczone w suficie jednej z sal. Zamek zrobił wielkie wrażenie na Karolu X Gustawie i Jerzym Rakoczym, którzy się w nim spotkali.

Zacytowany opis przedstawia rezydencję magnacką:

- A. Krzyżtopór
- B. Baranów Sandomierski
- C. Wilanów
- D. Nowy Wiśnicz

Zadanie 12. (3p.)

Na podstawie lektury *Rezydencje jaśnie oświeconych* Michała Kopczyńskiego, planu Zamościa oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

<http://wlpzplskie.pl> (dostęp: 22.11.2018r.)

A. Wymień **dwa elementy** znajdujące się na planie Zamościa, które świadczą o obronnym charakterze miasta:

.....

B. Na podstawie powyższego planu odpowiedz na pytanie, czy Zamość miał charakter wielokulturowy/wieloreligijny?

Podkreśl poprawną odpowiedź, a następnie uzasadnij ją: **TAK** **NIE**

C. Uzasadnienie stanowiska:

.....

.....

.....

Zadanie 13. (3p.)

Na podstawie lektury *Tadeusz Kościuszko (1746 – 1817) – prawdziwy republikanin* Piotra Ugniewskiego, napisz, które ze zdań w tabelce zawierają informację prawdziwą, a które fałszywą. W odpowiednim miejscu wpisz słowo prawda lub fałsz.

		Prawda/Fałsz
A	Hetman Józef Sosnowski nie dopuścił do ślubu swojej córki Ludwiki z Tadeuszem Kościuszką.	
B	Tadeusz Kościuszko brał udział w projektowaniu i budowie fortyfikacji West Point w latach 1778-1780.	
C	W dobie wojen napoleońskich, T. Kościuszko nawiązał ścisłą współpracę z Napoleonem Bonaparte w celu odbudowy Polski.	

Zadanie 14. (1p.)

Na podstawie lektury *Tadeusz Kościuszko (1746 – 1817) – prawdziwy republikanin* Piotra Ugniewskiego, rozpoznaj cara Rosji. Wpisz jego imię w tabeli.

Opis postaci	Imię cara
[...],nowy car odwiedził Kościuszkę, zapowiadając uwolnienie go i innych polskich jeńców w liczbie 12 000. Dobrodziejstwa rosyjskiego cara nie były całkiem bezinteresowne. W zamian Naczelnik, jego żołnierze i współpracownicy musieli przysiąc lojalność wobec rosyjskiego imperium.	

Zadanie 15. (1p.)

Ilustracja przedstawia symbol Dywizjonu 303, który brał udział w bitwie o Anglię w czasie II wojny światowej. Podaj nazwę XVIII-wiecznej formacji wojskowej, do której on nawiązuje.

pl.wikipedia.org (dostęp: 22.11.2018r.)

Nazwa formacji -

Zadanie 16. (3p.)

Na podstawie lektury *Tadeusz Kościuszko (1746 – 1817) – prawdziwy republikanin* Piotra Ugniewskiego, dopasuj miejscowości do fragmentów biografii T. Kościuszki. Miejscowości wybierz spośród niżej wskazanych i wpisz właściwy numer do tabeli. Jedna z miejscowości nie pasuje do żadnego z opisów.

	Opis	Numer miejscowości
A	Kościuszko udał się w październiku 1815 r. do Szwajcarii. Ostanie dwa lata życia spędził w [...] w domu Franciszka Ksawerego Zeltnera. Tu cieszył się spokojem, spędzając czas na konnych przejażdżkach po okolicy. Do legendy przeszła jego hojność i dobroć okazywana miejscowym biedakom. Zmarł po dwu tygodniach choroby 15 października 1817 r.	
B	Ogłoszenie powstania nastąpiło 24 marca. W świetle tego aktu, objawionego ludowi na Rynku, Kościuszko stawał się Najwyższym Naczelnikiem Siły Zbrojnej Narodowej. Obiecywał pod przysięgą, że tej dyktatorskiej władzy nie nadużyje dla osobistych korzyści i że mieć ona będzie charakter tymczasowy do zwycięstwa powstania, po którym o kształcie władz państwa zdecyduje sejm.	
C	Niespokojny czas konfederacji barskiej i pierwszego rozbioru Rzeczypospolitej Kościuszko przeczekał w [...]. Pobyt w [...] miał decydujące znaczenie dla ukształtowania poglądów młodego polskiego oficera, który chłonał oświeceniowe prądy, stając się przeciwnikiem rządów absolutnych, a sympatykiem ruchów wolnościowych, takich jak rozpoczynające się wtedy wystąpienia kolonii brytyjskich w Ameryce przeciwko tyranii metropolii.	

1. Kraków, 2. Solur, 3. Warszawa, 4. Paryż

Zadanie 17. (3p.)

Na podstawie lektury *Bitwa pod Wiedniem* Marka Groszkowskiego, połącz wymienione postacie z funkcjami lub stanowiskami, które pełniły w czasie bitwy wiedeńskiej. Przy każdej postaci wpisz odpowiednią cyfrę. Jedna z funkcji nie pasuje do żadnej z postaci.

	Postać	Cyfra
A	Kara Mustafa	
B	Jan III Sobieski	
C	Karol Lotaryński	

- Głównodowodzący sił antytureckich w bitwie wiedeńskiej
- Dowódca sił austriackich
- Wezyr wojsk tureckich
- Dowódca obrońców Wiednia

Zadanie 18. (2p.)

Na podstawie lektury *Bitwa pod Wiedniem* Marka Groszkowskiego, wymień wspomniane przez autora skutki bitwy wiedeńskiej.

1.

.....

2.

.....

Zadanie 19. (4p.)

Na podstawie ilustracji i wiedzy własnej napisz, czy zdania w tabeli zawierają informacje prawdziwe, czy też fałszywe. W odpowiednich miejscach wpisz: **prawda** lub **fałsz**.

wlaczpolske.pl (dostęp: 28.09.2018r.)

T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach – nie tylko pisanych dla liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum. Starożytność i średniowiecze I*, Toruń 2004, s. 162.

		Prawda/Fałsz
A	Wydarzenia przedstawione na obrazie miały miejsce w 1791 r.	
B	Postać niesiona na rękach w centralnej części obrazu to król Stanisław August Poniatowski.	
C	Przedstawione na obrazie wydarzenia rozegrały się w Warszawie.	
D	Wydarzenie przedstawione na ilustracji miało miejsce w czasie trwania Sejmu Wielkiego.	

Zadanie 20. (4p.)

Do podanych wydarzeń dopisz daty roczne, w których miały miejsce oraz imię i przydomek/nazwisko rodowe władcy, który wtedy panował w Polsce.

	Wydarzenie	Data	Imię i przydomek/nazwisko rodowe
A	Bitwa pod Grunwaldem		
B	Pierwszy rozbiór Polski		

Zadanie 21. (2p.)

Poniższa ilustracja przedstawia herb Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Wpisz w wykropkowane miejsca nazwy dwóch narodów, do których nawiązuje herb.

Na podstawie: Podróże w czasie. Wydawnictwo GWO
www.wlaczpolske.pl

A.

B.

Zadanie 22. (3p.)

Na podstawie mapy i własnej wiedzy, wpisz do tabeli po jednym przykładzie bitwy rozegranej ze Szwecją, Rosją i Turcją w pierwszej połowie XVII w. Bitwy wybierz spośród przykładów podanych na mapie.

www.wlaczpolske.pl (dostęp: 20.11.2018r.).

	Państwo – przeciwnik Rzeczypospolitej	Miejsce bitwy
A	Szwecja	
B	Rosja	
C	Turcja	

Zadanie 23. (2p.)

Na podstawie mapy uzupełnij informacje w tabeli.

Mapa. Europa napoleońska w 1812 r.

www.wlaczpolske.pl (dostęp: 20.11.2018r.).

		Nazwa państwa
A	Podaj nazwę jednego państwa, które było sojusznikiem Napoleona, podczas wyprawy na Moskwę.	
B	Wpisz nazwę państwa, które powstało na ziemiach polskich i było namiastką polskiej państwowości w czasach napoleońskich.	

Zadanie 24. (3p.)

Na podstawie lektury *Tadeusz Kościuszko (1746 – 1817) – prawdziwy republikanin* Piotra Ugniewskiego, uzupełnij brakujące informacje, które w tekście oznaczono literami A i B. Podaj rok, w którym odbyła się opisana bitwa.

*Chcąc odciągnąć wojska rosyjskie z Warszawy, a tym samym ułatwić tam wybuch powstania, wojska Kościuszki wyruszyły 1 kwietnia w kierunku stolicy. W cztery dni później doszło do pierwszego starcia z rosyjskim korpusem Tormasowa pod **[A]**. Kościuszko osiągnął błyskotliwe zwycięstwo dzięki poprowadzeniu brawurowego ataku [...] na baterię artylerii nieprzyjaciela. W akcji tej odznaczył się podkrakowski chłop **[B]**. To taktyczne zwycięstwo Naczelnik zręcznie wykorzystał propagandowo, dowodząc skuteczności chłopskich oddziałów i skłaniając szlachtę do optymizmu co do sukcesu powstania. Od tego momentu, podobno, nosić zaczął na generalskim mundurze krakowską sukmanę.*

A. Miejsce bitwy:

B. Imię i nazwisko postaci:

C. Rok bitwy:

Brudnopis